

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας

(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

4 - 6 Σεπτεμβρίου 2009 • Νυμφαίο Φλώρινας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Διδασκαλία
της Ελληνικής Γλώσσας
(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΝΥΜΦΑΙΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
4, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 2009

ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος:

Τομπαΐδης Δημήτριος
Ομότιμος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μέλη:

Δαμανάκης Μιχάλης, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Ιορδανίδου Άννα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Πάτρας
Καλλογήρου Τζίνα, αν. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Καμαρούδης Σταύρος, επίκ. καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Καψάλης Γεώργιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κουτσογιάννης Δημήτρης, επίκ. καθηγητής Φιλοσοφικής,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Ματσαγγούρας Ηλίας, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Μήτσος Ναπολέων, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Μπερελής Πέτρος, σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Νάκας Αθανάσιος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθήνας
Ντίνας Κώστας, αν. καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παπαδογιαννάκης Νικόλαος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
Σουλιώτης Μίμης, καθηγητής ΠΤΝ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τσιάκαλος Γιώργος, καθηγητής ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Χατζηπαναγιωτίδη Άννα, επίκ. καθηγήτρια ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Frederick Κύπρου
Χατζησαββίδης Σωφρόνης, καθηγητής ΤΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κώστας Δ. Ντίνας

Γραμματέας

Άννα Βακάλη

Ταμίας

Άννα Χατζηπαναγιωτίδη

Μέλη

Αναστασία Στάμου
Τριαντάφυλλος Κωτόπουλος

Γραμματεία

Έφη Γώτη
Ευδοξία Τραϊανού
Δημήτρης Χασανίδης
Ελένη Παπαϊωάννου
Στεφανία Τσακίροπούλου

Πλήρης βιβλιογραφική αναφορά άρθρου:

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α., Βακάλη, Α., Κωτόπουλος, Τ. & Στάμου, Α. (επιμ.) 2010. Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή "Η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)", βλ. <http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika> ημερομηνία πρόσβασης ηη/μμ/εε

Παρασκευή, 4 Σεπτεμβρίου 2009

16.00-17.30 Εγγραφές

Ώρα

Αίθουσα 3**Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη**Θεματική: **Καταγραφή δεδομένων/Αναλυτικά Προγράμματα**Προεδρείο: **Α. Ιορδανίδου Σ. Καμαρούδης**

17.30-17.50 *Η Μάθηση και η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ως μητρικής ή ξένης στην FYROM*
Α. Ήργης, Ο. Μακρή

17.50-18.10 *Διδάσκοντας ελληνικά στο Γαλλικό Σχολείο Θεσσαλονίκης*
Γ. Καρασαββίδου, Σ. Καμαρούδης

18.10-18.30 *Η διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης στην Ελλάδα*
Ν. Ρουμπής, Α. Καραδημητρίου

18.30-18.50 *Εκπαίδευση Ελληνοπαίδων του εξωτερικού: μια ουτοπία με θεσμικά αίτια; Η περίπτωση της εκπαιδευτικής περιφέρειας BENELUX*
Α. Διαλεκτόπουλος

18.50-19.10 Διάλειμμα - Καφές

Προεδρείο: **Μ. Δαμανάκης - Π. Μπερελής**

19.10-19.30 *Γλωσσική διατήρηση/μετακίνηση στην δεύτερη γενιά Αλβανών μεταναστών στην Ελλάδα: Κοινωνική ενσωμάτωση και κινητικότητα*
Δ. Μιχαήλ, Α. Κέσκο

19.30-19.50 *Σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων διδασκαλίας ελληνικής ως ξένης με βάση το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες. Γενικά κριτήρια σχεδιασμού*
Μ. Καρακοιτσίδου

19.50-20.10 *Προγράμματα Σπουδών και προώθηση της συνέχειας στην Εκπαίδευση. Το παράδειγμα της Νεοελληνικής Γλώσσας*
Ε. Δανιηλίδου, Ι. Βόρβη

20.10-20.30 *Το γλωσσικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στην ελληνική και τη γαλλική πρωτοβάθμια εκπαίδευση*
Α. Σακελλαρίου, Σ. Καμαρούδης, Ι. Tambrun

20.30-20.50 *Η ελληνική γλώσσα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Η Προοπτική των Εστιών Πολιτισμού του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης*
Ο. Μακρή, Α. Ήργης

21.10-21.30 Συζήτηση

Δείπνο

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης στην Ελλάδα

Νικόλαος Ρουμπής

*Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόγραμμα Οδυσσέας της Γενικής
Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΥΠΕΠΘ)*

Αχιλλέας Καραδημητρίου

Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης Πανεπιστημίου Αθηνών

(ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)

Abstract

The teaching of the New Greek language constitutes a quite new but rapidly developing scientific field. Apart from the interest in the language, resulting from the interest in the culture and the history of the country in general, the learning of the New Greek language both by foreigners and individuals of the same descent is developing into a historical need, since the movements of populations – particularly in Balkans but also throughout the world – point to rendering the Greek language “target-language” for a great number of immigrants and individuals of the same descent who return to their homeland. The contacts among different peoples urgently necessitated the research on the learning of the Greek language as foreign language and the use of appropriate teaching methodology as well, which was frequently based on corresponding theoretical – linguistic and pedagogical background. In Greece, there are several institutions which have included in their action the learning of the New Greek language with the wider view to dealing with the difficulties of the foreigners regarding their communication ability, their socialization in a different cultural substratum, their active participation in the country of reception. This paper refers to some of the basic institutions, their targets, the structure of their programmes as well as the wide educational material that can be used for the learning of the New Greek language. Particular emphasis is placed on the differentiated “audience” attempting to learn the language as well as the reasons that lead to the successful or unsuccessful outcome of the adventure named the learning of the New Greek language.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η αυξανόμενη ζήτηση για την εκμάθηση της Νέας Ελληνικής οδήγησε σε μια αύξηση των πρωτοβουλιών και των δράσεων όσον αφορά τη διδασκαλία της, οι οποίες υποκινούνται τόσο από κρατικούς φορείς όσο και από ιδιώτες (τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό)¹. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στην τόνωση της Ελληνικής ως ομιλούσα / διδασκόμενη γλώσσα και παίρνουν τη μορφή προγραμμάτων σπουδών διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης / δεύτερης γλώσσας, τα οποία απευθύνονται: α) σε αλλοδαπούς και σε ομογενείς που προτίθενται να παραμείνουν στην Ελλάδα για να εργαστούν ή για άλλους προσωπικούς λόγους, β) σε αλλοδαπούς που θέλουν να διδαχθούν την Ελληνική για να έρθουν πιο κοντά στην Ελλάδα και στους Έλληνες. Η εμπειρία ωστόσο έχει δείξει ότι το κοινό αυτών των προγραμμάτων είναι πιο ευρύ και απαρτίζεται ακόμη και από δασκάλους / καθηγητές της Ελληνικής, αλλοδαπούς ή / και ομογενείς του εξωτερικού, που επιθυμούν να βελτιώσουν το επίπεδο δεξιοτήτων τους ως προς τη χρήση της γλώσσας ή να επιμορφωθούν πάνω σε νέες μεθόδους διδασκαλίας ξένων γλωσσών και σε ανανεωμένο διδακτικό υλικό.

Η διδασκαλία της Ελληνικής πριν το 1960 δε στηριζόταν σε κάποια οργανωμένη βάση, ήταν περιστασιακή και ο αριθμός των διδασκομένων ήταν περιορισμένος. Λόγω ωστόσο της εισροής ξένων με στόχο τις σπουδές σε ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (από τις αρχές περίπου της δεκαετίας του '60) αρχίζει να αποκτά κάποια πιο τακτική-συστηματική υπόσταση (χωρίς να είναι ακόμα επισήμως οργανωμένη), την οποία στηρίζουν δύο φορείς: η Φοιτητική Λέσχη του Πανεπιστημίου

¹ Προγράμματα σπουδών με αντικείμενο τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας προσφέρονται σήμερα στα περισσότερα (αν όχι σε όλα) πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας, στις Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.), στα κέντρα υποδοχής των ομογενών, στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στα οποία φοιτούν παιδιά ομογενών και αλλοδαπών (*Τάξεις Υποδοχής*), σε ορισμένους Δήμους (π.χ. Δήμος Αθηναίων, Δήμος Ηρακλείου Αττικής κ.α.), καθώς και στο πλαίσιο δραστηριοποίησης αρκετών ιδιωτικών φορέων και ιδιωτών σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Στο τόμο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας, *Η Ελληνική Γλώσσα* (Αθήνα 1996) παρουσιάζονται πάνω από 25 φορείς που ασχολούνται στον Ελληνικό χώρο με θέματα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας.

Αθηνών και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, που διενεργούν μαθήματα Ελληνικής για τους υποψήφιους φοιτητές. Το 1970 έρχονται στο προσκήνιο οι πρώτες οργανωμένες σε θεσμικό πλαίσιο προσπάθειες διδασκαλίας της Ελληνικής με φορέα οργάνωσης το Σχολείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Άλλωστε, η οργάνωση της διδασκαλίας σε θεσμικό πλέον επίπεδο υπαγορεύεται και από το γεγονός ότι η εκμάθηση της Ελληνικής καθίσταται προαπαιτούμενο για την εγγραφή των ξένων φοιτητών στα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Λίγο αργότερα, το 1974, στους φορείς οργανωμένης διδασκαλίας της Ελληνικής προστίθεται το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου (Ι.Μ.Χ.Α.) με τη διενέργεια θερινών εντατικών μαθημάτων. Το 1975 οργανωμένη πλέον μορφή αποκτούν και τα μαθήματα που παρέχονται από το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών της Λέσχης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σταδιακά και με την πάροδο του χρόνου προγράμματα σπουδών εκμάθησης της Ελληνικής κάνουν την εμφάνισή τους στις Στρατιωτικές Σχολές, στη Χριστιανική Ένωση Νέων (Χ.Ε.Ν.), στη Χριστιανική Αδελφότητα Νέων (Χ.Α.Ν.), καθώς και σε φροντιστήρια και ιδιωτικά κέντρα ξένων γλωσσών.

Στο σημείο αυτό θα επικεντρωθούμε στους φορείς εκείνους που εμφανίζουν τη μεγαλύτερη δράση και έχουν αυξημένο κοινό.

Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (πρώην Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων) υλοποιεί πανελλαδικά από τον Οκτώβριο του 2008 το πρόγραμμα *Οδυσσέας* για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε μετανάστες που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ελληνικό Δημόσιο. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε μετανάστες ανεξαρτήτως εθνικότητας, σε συζύγους Ελλήνων / Ελληνίδων πολιτών και κυρίως σε όσους επιθυμούν να αποκτήσουν την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος στην Ελλάδα. Ειδικός εκπαιδευτικός στόχος είναι η απόκτηση των απαιτούμενων γλωσσικών δεξιοτήτων, ώστε οι συμμετέχοντες να καταλαβαίνουν και να εκφράζονται αποτελεσματικά σε προβλέψιμες καταστάσεις καθημερινής επικοινωνίας (σε προσωπικό και κυρίως σε εργασιακό επίπεδο) και να λάβουν μέρος στις ειδικές εξετάσεις ελληνομάθειας, οι οποίες διεξάγονται από το

Υπουργείο Εσωτερικών δύο φορές το χρόνο (Οκτώβριο και Μάρτιο) και οδηγούν στην απόκτηση του πιστοποιητικού *επί μακρόν διαμένοντος*.

Το πρόγραμμα είναι δομημένο σε τρεις κύκλους μαθημάτων. Ο πρώτος (Α1) είναι διάρκειας εκατό ωρών και είναι εισαγωγικός. Μετά την επιτυχή παρακολούθηση του δεύτερου κύκλου (Α2) - στον οποίο πέραν των 150 ωρών της ελληνικής γλώσσας διδάσκονται επιπλέον και 25 ώρες ιστορίας και ελληνικού πολιτισμού - οι εκπαιδευόμενοι αποκτούν το δικαίωμα συμμετοχής στις προαναφερθείσες εξετάσεις του Υπουργείου Εσωτερικών. Στον τρίτο κύκλο μαθημάτων (Β), επίσης διάρκειας 100 ωρών, δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευόμενους να ασχοληθούν με απαιτητικότερες μορφές της Νέας Ελληνικής όπως είναι η λογοτεχνία και η ιστορία εξειδικευμένων περιόδων. Η ένταξη σε τμήματα μάθησης γίνεται κατόπιν σχετικής αίτησης και γραπτής δοκιμασίας κατάταξης. Μετά την επιτυχή παρακολούθηση κάθε κύκλου μάθησης χορηγείται αντίστοιχο *Πιστοποιητικό Δια Βίου Εκπαίδευσης*. Αξίζει να σημειωθεί πως τόσο η φοίτηση όσο και το εκπαιδευτικό υλικό² παρέχονται δωρεάν στους εκπαιδευόμενους. Τμήματα μάθησης λειτουργούν σε όλους σχεδόν τους νομούς της χώρας. Αν και το πρόγραμμα είναι σχετικά καινούργιο η ανταπόκριση είναι ιδιαίτερα αυξημένη και υπολογίζεται ότι από την αρχική του μορφή (2004) ως σήμερα πάνω από 6000 μετανάστες έχουν φοιτήσει στη συγκεκριμένη δομή. Τη στιγμή αυτή το πρόγραμμα βρίσκεται σε ριζική αναδιάρθρωση καθώς δεν έχει -όπως παλιότερα- μοναδικό στόχο την εκμάθηση της Νέας Ελληνικής αλλά επιπλέον συνδέεται άμεσα με τις εξετάσεις *επί μακρόν διαμένοντος* που θεσπίστηκαν από το υπουργείο Εσωτερικών, γεγονός που οδήγησε στο ζωνάριο ενδιαφέρον των οικονομικών μεταναστών που αποτελούν το βασικό του κοινό.

Οι σπουδαστές αυτοί, η πλειοψηφία των οποίων είναι Αλβανικής καταγωγής, Βαλκάνιοι, άτομα από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και της Μέσης Ανατολής εγκαθίστανται στην Ελλάδα με σκοπό την εύρεση εργασίας και γενικότερα την αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης. Το εν λόγω κοινό αντιμετωπίζει κατά κανόνα, αν και σε διαφορετικό βαθμό, ειδικές δυσκολίες ένταξης στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας μας. Οι κυριότερες από αυτές τις δυσκολίες είναι η έλλειψη της επαγγελματικής

² Έχει επιλεγεί και παρέχεται στους εκπαιδευόμενους η σειρά από τις εκδόσεις Μεταίχμιο *Νέα Ελληνικά για Παλιννοστούντες, Πρόσφυγες και Μετανάστες*.

κατάρτισης προσαρμοσμένης στις ανάγκες της ελληνικής αγοράς εργασίας, η έλλειψη κατάλληλης κατοικίας και ιδιαίτερα η έλλειψη γλωσσικής επάρκειας και η αδυναμία επικοινωνίας στο νέο περιβάλλον. Έτσι δεν είναι τυχαίο που συχνά εγκαταλείπουν την προσπάθεια εκμάθησης της Νέας Ελληνικής καθώς για αυτούς προέχει η επαγγελματική – έστω και στοιχειώδης- αποκατάσταση. Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι όσοι από αυτούς κατακτήσουν την *επί μακρόν διαμένοντος* (μετά τον Α2 κύκλο μαθημάτων) δε συνεχίζουν τα μαθήματα γλώσσας σε ανώτερο επίπεδο με αποτέλεσμα να μην έχει λειτουργήσει κανένα τμήμα Β κύκλου μέχρι στιγμής. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό ότι οι συγκεκριμένοι εκπαιδευόμενοι διδάσκονται τη γλώσσα για λόγους καθαρά ωφελμιστικούς και όχι τόσο από πηγαία επιθυμία.

Το Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Αθηνών διοργανώνει με τη σειρά του μαθήματα εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας που απευθύνονται σε ποικίλο ενήλικο πληθυσμό. Η Νέα Ελληνική ως ξένη διδάσκεται στο Πανεπιστήμιο Αθηνών από το 1950. Αρχικά, η διδασκαλία της εντάχθηκε στο ευρύτερο πλαίσιο των μαθημάτων ξένων γλωσσών που προσέφερε (και εξακολουθεί να προσφέρει) στους φοιτητές το Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών. Η συνεχώς όμως αυξανόμενη ζήτηση για την εκμάθηση της Νέας Ελληνικής οδήγησε το 1994 στη δημιουργία ανεξάρτητου Διδασκαλείου της Νέας Ελληνικής, το οποίο ενσωματώθηκε στο Διατμηματικό Πρόγραμμα της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας που είχε ήδη ιδρυθεί και λειτουργούσε από το 1991. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί προϊόν συνεργασίας του Φιλολογικού Τμήματος και του Τμήματος Φιλοσοφίας – Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας και έχει διττή αποστολή. Παράλληλα με τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης (σε τμήματα ξένων σπουδαστών), προσφέρει ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδίκευσης – το πρώτο στο είδος του στην Ελλάδα – το οποίο αποσκοπεί στη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση διδασκόντων την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα και είναι υπεύθυνο για ένα αριθμό ερευνητικών δραστηριοτήτων που αφορούν την παραγωγή αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, γλωσσοδιδακτικού υλικού και υλικού εξέτασης / αξιολόγησης ανά επίπεδο.

Οι σπουδαστές του Διδασκαλείου είναι εκπαιδευτικοί του εξωτερικού, υπάλληλοι του διπλωματικού σώματος, φοιτητές Erasmus, υπότροφοι του Υπουργείου Εξωτερικών, υποψήφιοι αλλοδαποί φοιτητές ελληνικών Πανεπιστημιακών και Τεχνολογικών Ιδρυμάτων, απλοί πολίτες της αλλοδαπής που έχουν γενικότερο ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα ή και τον ελληνικό πολιτισμό. Για να ικανοποιήσει τις ανάγκες ενός τόσο ετερόκλητου και πολυσυλλεκτικού κοινού, το Διδασκαλείο προσφέρει τμήματα που διαφοροποιούνται: α) ως προς τη διάρκεια φοίτησης (χειμερινά τμήματα οκτάμηνης και εξαμήνης διάρκειας, καθώς και θερινά τμήματα επτά εβδομάδων), β) το επίπεδο (τμήματα αρχαρίων, μέσων και προχωρημένων), γ) την ώρα παρακολούθησης (τμήματα πρωινά, μεσημβρινά, απογευματινά και βραδινά) και δ) το ρυθμό διδασκαλίας (εντατικά ή μη). Η κατάταξη των υποψήφιων σπουδαστών σε τμήματα γίνεται με βάση το επίπεδο ελληνομάθειας τους που διαπιστώνεται με γραπτή δοκιμασία, στην οποία υποβάλλονται πριν την έναρξη της φοίτησης τους. Τα έξι επίπεδα ελληνομάθειας Α1, Α2 (αντιστοιχούν σε αρχάριους), Β1, Β2 (αντιστοιχούν σε μέσους) και Γ1, Γ2 (αντιστοιχούν σε προχωρημένους), είναι απολύτως συγχρονισμένα με τα επίπεδα γλώσσας που έχουν θεσπιστεί από το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο (ΚΕΠ) για την εκμάθηση, τη διδασκαλία και την αξιολόγηση των γλωσσών (Council of Europe 2002). Η *Βεβαίωση Ελληνομάθειας* αποτελεί το επίσημο πιστοποιητικό γνώσης της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας που χορηγείται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε αλλοδαπούς σπουδαστές. Η εξέταση διεξάγεται δύο φορές το χρόνο (Σεπτέμβριος και Μάιος), είναι ενιαία για όλους και αποσκοπεί στην αξιολόγηση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των υποψηφίων με βάση τα κριτήρια που έχουν καθοριστεί για το επίπεδο επάρκειας. Αξιολογούνται οι ακουστικές, οι προφορικές αλλά και οι γραπτές ικανότητες των εξεταζομένων. Η *Βεβαίωση Ελληνομάθειας* είναι προαπαιτούμενη για την εγγραφή των αλλοδαπών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της Ελλάδας. Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει και στο θερινό πρόγραμμα ΘΥΕΣΠΑ του Πανεπιστημίου Αθηνών όπου κάθε καλοκαίρι περίπου 500 σπουδαστές αλλά και καθηγητές της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό διδάσκονται για έξι εβδομάδες τα Νέα Ελληνικά σε συνδυασμό με ποικίλες επιμορφωτικές δραστηριότητες που έχουν ως στόχο να τους καταστήσουν γνώστες αλλά και πρεσβευτές του ελληνικού πολιτισμού.

Αντιστοίχως, στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης (1970) λειτουργούν: α) ετήσια προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, β) εντατικά ταχύρρυθμα προγράμματα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (θερινό, χειμερινό, εαρινό) γ) ειδικά προγράμματα για φοιτητές Erasmus , δ) ειδικά προγράμματα ορολογίας για ομάδες φοιτητών, επιστημόνων ή επαγγελματιών, ε) προγράμματα κατάρτισης – επιμόρφωσης για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν τη Νέα Ελληνική ως ξένη, στ) προγράμματα θερινών υποτροφιών. Στο συγκεκριμένο φορέα η διάκριση της ελληνομάθειας είναι δομημένη σε 4 επίπεδα (το τρίτο Επίπεδο αντιστοιχεί στο *Βεβαίωση Ελληνομάθειας* του Πανεπιστημίου Αθηνών), ενώ με το τέταρτο επίπεδο δίνεται η δυνατότητα στους αλλοδαπούς να διεκδικήσουν θέση στο ελληνικό δημόσιο. Τα επίπεδα ελληνομάθειας που αξιολογούνται είναι αυτά από πού έχουν θεσπιστεί από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.). Αντίστοιχο μεταπτυχιακό πρόγραμμα με εκείνο του Πανεπιστημίου Αθηνών και αντικείμενο τη γλωσσική επικοινωνία και τη Νεοελληνική ως δεύτερη γλώσσα προσφέρεται και από το τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου.

Σημαντική είναι η προσπάθεια που γίνεται και από το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου Αίμου, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο της Θράκης (Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού), το Πανεπιστήμιο Πατρών (Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης), το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας) και τα Πανεπιστήμια Ιωαννίνων (Κέντρο Διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού) και Κρήτης (τμήμα Φιλολογίας), τη Χ.Ε.Ν. και τη Χ.Α.Ν. Από όλους τους προαναφερθέντες φορείς προσφέρονται κύκλοι μαθημάτων που απευθύνονται σε ξενόγλωσσους ενηλίκους, οι οποίοι επιθυμούν να μάθουν ή να βελτιώσουν τα Ελληνικά τους και να γνωρίσουν καλύτερα την Ελλάδα και τον πολιτισμό της, σε αλλοδαπούς που κατοικούν στην Ελλάδα, σε ομογενείς, σε διερμηνείς, σε μεταφραστές και σε φοιτητές της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Η Σχολή Ικάρων, η Σχολή Ευελπίδων, η Σχολή Ναυτικών Δοκίμων και η Σχολή Αξιωματικών Νοσηλευτικής οργανώνουν προπαρασκευαστικά μαθήματα γλώσσας σε αλλοδαπούς σπουδαστές τους.

Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.), που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, λειτουργεί από το 1994 και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα αναφοράς σχετικά με ζητήματα που άπτονται της ελληνικής γλώσσας και της διδασκαλίας της ως δεύτερης ή ξένης. Είναι ένας φορέας που φροντίζει για την ενίσχυση της Ελληνικής στην Ελλάδα και το εξωτερικό μέσα από διάφορες δράσεις, όπως είναι η οργάνωση της διδασκαλίας της σε αλλοδαπούς και ομογενείς, η παροχή πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας, η ευρύτερη γλωσσική στήριξη των παλιννοστούντων και του απόδημου ελληνισμού, η ενίσχυση όσων διδάσκουν την ελληνική γλώσσα καθώς και η παραγωγή ερευνητικού και διδακτικού υλικού, το οποίο στοχεύει στην προβολή και στήριξη της γλώσσας. Ο ρόλος του Κ.Ε.Γ. ενισχύεται ιδιαίτερα από το 1998, χρονιά κατά την οποία θεσμοθετείται από το Υπουργείο Παιδείας το *Κρατικό Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας* και ειδικότερα το *Πιστοποιητικό Ελληνομάθειας*. Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας ορίζεται ως ο επίσημος φορέας του Υπουργείου για τη χορήγηση πιστοποιητικών ελληνομάθειας³ με τη συνδρομή ιδιωτικών εξεταστικών κέντρων, ενώ την επόμενη χρονιά ορίζεται και ως ο αποκλειστικός φορέας λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με τη διενέργεια των σχετικών εξετάσεων. Οι πρώτες εξετάσεις διενεργούνται το Μάιο του 1999 υπό την αποκλειστική εποπτεία του Τμήματος Στήριξης και Προβολής της Ελληνικής Γλώσσας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.).

Πέραν της πλειοψηφίας των οικονομικών μεταναστών υπάρχει και μια ειδική κατηγορία προσφύγων, οι αιτούντες άσυλο. Οι περισσότεροι προέρχονται από χώρες όπως είναι το Αφγανιστάν, το Σουδάν, το Πακιστάν, η Συρία, το Ιράν, το Ιράκ, η Αιθιοπία,

³ Οι εξετάσεις διενεργούνται μια φορά το χρόνο (συνήθως στα μέσα Μαΐου), περιλαμβάνουν αξιολόγηση των υποψηφίων σε τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου) και τα πιστοποιητικά που απονέμονται στους επιτυχόντες χωρίζονται σε τέσσερα επίπεδα γλωσσικής επάρκειας: Α', Β', Γ' και Δ'. Το *Πιστοποιητικό Επάρκειας Ελληνομάθειας* δίνει τη δυνατότητα σε ομογενείς και αλλογενείς να έχουν πρόσβαση στην ελληνική αγορά εργασίας, ασκώντας επαγγέλματα που έχουν ως προαπαιτούμενο τη γνώση της Νέας Ελληνικής, ενώ παράλληλα επιτρέπει στους αλλοδαπούς / αλλογενείς να εγγραφούν σε ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

το Κονγκό. Οι συγκεκριμένοι εγγράφονται σε ειδικά προγράμματα γλώσσας που οργανώνουν φιλανθρωπικοί οργανισμοί δράσης (Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας, Πράξις, Εκκλησία της Ελλάδας, Πυξίδα, Ερυθρός Σταυρός κ.α). Λιγότεροι όμως από 10% αυτής της κατηγορίας παρακολουθούν συστηματικά τα μαθήματα γλώσσας, αφού αντιμετωπίζουν τεράστιες, άλλου είδους δυσκολίες όπως είναι η έλλειψη στέγης και γενικότερα οικονομικών πόρων. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι και αναλφάβητοι, γεγονός που καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την εκμάθηση μιας νέας γλώσσας, πόσο δε της απαιτητικής Ελληνικής. Και εκείνοι όμως που είναι γνώστες της μητρικής τους δυσκολεύονται σημαντικά καθότι όλες αυτές οι γλώσσες με αραβικές ρίζες αποτελούνται από σύμβολα και ιδεογράμματα που ουδεμία σχέση έχουν με την Ελληνική. Είναι λοιπόν σχεδόν αναμενόμενο να τοποθετούν την εκμάθηση των Ελληνικών σε δεύτερη μοίρα. Τα προγράμματα που ασχολούνται με τα άτομα αυτά στοχεύουν σε μια γλωσσική προκατάρτιση που εστιάζει στην κάλυψη πολύ βασικών επικοινωνιακών αναγκών. Για αυτό και οι εκπαιδευτές που απασχολούνται στα ανωτέρω προγράμματα είναι εξειδικευμένοι ώστε πέρα από τη γλωσσική κατάσταση των υποψηφίων να φροντίζουν και την ψυχοκοινωνική τους, λαμβάνοντας υπόψη τις προσωπικές εμπειρίες και τα βιώματα της συγκεκριμένης ομάδας. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων επιλέγονται για τη διδασκαλία της γλώσσας συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ενότητες και θεματικοί κύκλοι άμεσου ενδιαφέροντος (προσωπική ζωή, κοινωνικές συναναστροφές / συναλλαγές, επαφές στον επαγγελματικό χώρο). Βοηθώντας παράλληλα τους "σπουδαστές" αυτούς με σίτιση, φάρμακα, νομικές συμβουλές και κάποιες φορές με παροχή στέγης, γίνεται μια προσπάθεια ώστε αυτοί οι άνθρωποι να τύχουν μιας καλύτερης μοίρας.

Από την άλλη πλευρά οι Ευρωπαίοι πολίτες είναι εκείνοι που μαθαίνουν σωστότερα την ελληνική γλώσσα σε σχέση με τους οικονομικούς μετανάστες και τους πρόσφυγες. Το βιοτικό επίπεδο της χώρας προέλευσης είναι παρόμοιο με το ελληνικό, ίσως και ανώτερο. Στη νέα χώρα έρχονται με σύντομη προοπτική διαμονής, για εκπλήρωση επαγγελματικών σχεδίων, ορισμένοι και για λόγους μόνο τουριστικούς. Η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως ένα κομμάτι γνωριμίας με την ελληνική κουλτούρα. Οι ίδιοι δεν αντιμετωπίζουν ζητήματα βιωσιμότητας και η εκμάθηση της Ελληνικής αποτελεί στοιχείο

ενίσχυσης των ενδιαφερόντων τους. Για αυτό το λόγο και η ανάπτυξη προφορικού και γραπτού λόγου είναι σύμμετρη και ταυτόχρονη. Μαθαίνουν σταθερά και διατηρούν την κατακτημένη γνώση. Η ομάδα αυτή είναι ήδη δίγλωσση και έχει μάθει να εφαρμόζει στρατηγικές κατάκτησης έχοντας ευρύτερες βάσεις παιδείας. Επιπλέον, η μητρική τους γλώσσα διατηρεί την αξιοπρέπεια της, δεν αντικαθίσταται αλλά αντίθετα υποβοηθά στην εκμάθηση της νέας. Το μεγαλύτερο μέρος της ομάδας αυτής παρακολουθεί μαθήματα στα Διδασκαλεία των Πανεπιστημίων ή σε ιδιωτικούς φορείς, που προσαρμόζουν το πρόγραμμα τους ανάλογα με τις απαιτήσεις των σπουδαστών τους.

Αντίθετα, οι μετανάστες παρουσιάζουν προβλήματα ολότελα διαφορετικού χαρακτήρα : η μεγάλη γραφειοκρατία που παρατηρείται για την εξασφάλιση της νόμιμης διαμονής τους στην Ελλάδα, η δυσκολία στην εύρεση εργασίας αλλά και κάποια άλλα πιο ειδικά που αφορούν την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας όπως είναι η έλλειψη ειδικών διδακτικών εγχειριδίων με επιστημονική πληρότητα και επικοινωνιακή επάρκεια, η χρήση των οποίων θα διευκόλυνε την εκμάθηση της γραμματικής δομής της απαιτητικής Ελληνικής σε συνδυασμό με τη μητρική τους αλλά και την απόκτηση των αναγκαίων επικοινωνιακών μηχανισμών, η ανυπαρξία βασικού λεξιλογίου για κάθε επίπεδο εκμάθησης με βάση τη συχνότητα της χρήσης, η έλλειψη χρηστικών λεξικών που απεικονίζουν το σύγχρονο λεξιλογικό πλούτο της ελληνικής γλώσσας κυρίως σε επίπεδο καθημερινής επικοινωνίας, η περιορισμένη χρήση οπτικοακουστικών μέσων.

Για αυτούς η ελληνική γλώσσα είναι εκείνο το εφόδιο που θα τους οδηγήσει σε ένα καλύτερο μέλλον. Για το λόγο αυτό αντιμετωπίζουν τη γλώσσα με καθαρά στρατηγικό τρόπο. Μαθαίνουν πολύ γρηγορότερα να ανταποκρίνονται σε βασικές καταστάσεις επικοινωνίας (κυρίως προφορικές) αφού αυτό επιβάλλει το αίσθημα της επιβίωσης. Μαθαίνουν πολύ πιο εύκολα να συνεννοούνται σε ένα κατάστημα, σε μια τράπεζα, σε ένα δημόσιο χώρο. Δεν μπορούν όμως να ανταποκριθούν το ίδιο επιτυχώς και στο γραπτό λόγο ακριβώς επειδή δεν αποτελεί τον πρωταρχικό τρόπο συνεννόησης. Η επιφανειακή αντιμετώπιση απέναντι στη γλώσσα – αρκεί και μόνο αυτή να καλύψει την επικοινωνία που συνήθως έχει να κάνει με τις συναλλαγές - οδηγεί στο φαινόμενο αδυναμίας παραγωγής γραπτού λόγου καθώς αγνοούν ζητήματα ορθογραφίας, γραμματικής και

σύνταξης στοιχείων που κατά την προφορική επικοινωνία έρχονται σε δευτερεύουσα θέση. Έτσι, δεν είναι τυχαίο που ένας μετανάστης ενώ μιλάει την Ελληνική με ικανοποιητική άνεση, στο γραπτό λόγο κατατάσσεται σε αρχάριο επίπεδο. Επιπλέον, η μητρική τους γλώσσα αντιμετωπίζεται ως “εμπόδιο” για μια καλύτερη ζωή. Ανήκει σε ένα παρελθόν που θέλουν να αφήσουν πίσω προκειμένου να εξασφαλίσουν μια νέα ζωή, καλύτερη από την προηγούμενη. Νιώθουν μειονεκτικά για τη μητρική τους, αφού με αυτή δε μπορούν να επικοινωνήσουν στο νέο περιβάλλον. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως οι περισσότερες μητρικές γλώσσες των μεταναστών ελάχιστη συγγένεια έχουν με την ελληνική. Διαφορετική δομή, σύνταξη και γραμματική καθιστούν ακόμα πιο δύσκολη την εκμάθηση της Ελληνικής⁴. Πέραν τούτου, οι περισσότεροι από αυτούς δε γνωρίζουν καμιά άλλη γλώσσα πλην της μητρικής, γεγονός που καθιστά δυσκολότερη την εκμάθηση της Νέας Ελληνικής αφού δεν έχουν το υπόβαθρο να προβούν σε συσχετισμούς, συγκρίσεις με γλώσσες διεθνείς, όπως η Αγγλική, η Γαλλική, που είναι μεν διαφορετικές έχουν όμως πολλά κοινά στοιχεία τουλάχιστον σε επίπεδο δομής με την ελληνική⁵.

Τα θεωρητικά μοντέλα που έχουν υιοθετηθεί κατά καιρούς για τη διδασκαλία της γλώσσας είναι πολυάριθμα. Στα τέλη της δεκαετίας του 1970 ύστερα από ένα δεκαετές ερευνητικό πρόγραμμα που περιλάμβανε την επεξεργασία ενός θεωρητικού πλαισίου, το Συμβούλιο της Ευρώπης εισήγαγε την *Επικοινωνιακή Προσέγγιση* στη διδακτική των γλωσσών, η οποία έγινε αποδεκτή στην Ελλάδα μετά το 1980. Αυτού του είδους η

⁴ Δεν είναι τυχαίο λόγου χάρη που ένας Ρώσος, ακόμη και σε πολύ προχωρημένο επίπεδο κατάκτησης της Νέας Ελληνικής, αδυνατεί να κάνει σωστή χρήση του άρθρου αφού στη μητρική του αυτό δεν υφίσταται.

⁵ Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις προσφύγων – μεταναστών που φτάνουν στην Ελλάδα, κινούμενοι από ανάγκη ή καταπίεση, ελλοχεύει ο κίνδυνος της απομόνωσης. Οι αλλοδαποί ως μειονότητα, αρχικά στην επαφή τους με την ελληνική κοινωνία υφίστανται το *culture shock*, κλείνονται στον εαυτό τους και ασυνείδητα εξαιτίας του αισθήματος μειονεξίας προσκολλώνται στη μητρική τους γλώσσα και επικοινωνούν μεταξύ τους με ένα τρόπο συνωμοτικό, γιατί ανά πάσα στιγμή αναμετρούν τον κίνδυνο της δίωξης και της επιστροφής. Είναι όμως πιθανή και η θετική στάση. Μπορούν δηλαδή να επιδιώξουν τη δυναμική ένταξη στην ελληνική κοινωνία, για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους και να συμβιώσουν. Σε αυτή την εκδοχή η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας αποτελεί τεκμήριο δυνατότητας για επικοινωνία και διαπιστευτήριο νομιμότητας.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

διδασκαλία θεωρείται η πιο επιτυχής και εφαρμόζεται και σήμερα στη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.⁶ Τα περισσότερα εγχειρίδια της Νέας Ελληνικής, έχουν συνταχθεί κάτω από τις αρχές της *Επικοινωνιακής Μεθόδου*. Κυκλοφορούν πολλά βιβλία για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής σε αλλοδαπούς και για διαφορετικά επίπεδα. Τα περισσότερα ωστόσο απευθύνονται σε αρχάριους. Ιδιαίτερα πλούσιο υλικό για την εκμάθηση της Νέας Ελληνικής σε αλλοδαπούς έχουν παρουσιάσει τα τελευταία χρόνια το Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών του Πανεπιστημίου Κρήτης, η Μονάδα Διαπολιτισμικής Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Πατρών και το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΚΕΔΑ). Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανώλη Τριανταφυλλίδη) έχει ετοιμάσει την τελευταία εικοσαετία αρκετές αξιόλογες εκδόσεις για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής σε αλλόγλωσσους. Διάφοροι εκδοτικοί οίκοι έχουν εκδώσει ποικίλα εγχειρίδια για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης. Σοβαρές μελέτες για την ελληνική γλώσσα και τη διδασκαλία της δημοσιεύονται και στα πρακτικά διεθνών, γλωσσολογικών συνεδρίων για την ελληνική γλώσσα που οργανώνονται κατά καιρούς σε διαφορετικές χώρες. Τα περιοδικά *Γλωσσολογία*, *Γλωσσικές Εφαρμογές*, *Γλωσσικός Υπολογιστής*, προωθούν επίσης υψηλής στάθμης εργασίες για την έρευνα και τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.

Το 1991 ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας το Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου (Ι.Ε.Λ.) το οποίο προωθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη γλωσσική τεχνολογία στην Ελλάδα. Η *Φιλογλωσσία*, ένα πρόγραμμα για την εκμάθηση της Νέας Ελληνικής το οποίο υποστηρίζεται από έξι

⁶ *Επικοινωνιακή προσέγγιση* σημαίνει κατανόηση ενός επικοινωνιακού γεγονότος και όχι κατανόηση γραμματικοσυντακτικών δομών της ξένης γλώσσας. Κύριος στόχος είναι η αυτοτέλεια του μαθητή και η αποδέσμευση του τόσο από το δάσκαλο, όσο και από το εκπαιδευτικό υλικό, ώστε να χρησιμοποιεί τη γλώσσα για δικούς του σκοπούς. Δίνεται έμφαση στο τι μπορεί να πράξει ο διδασκόμενος και σε δεύτερη φάση καθορίζονται οι γλωσσικές μορφές που θα πρέπει να χειριστεί προκειμένου να πετύχει το στόχο του. Το κυριότερο όμως στοιχείο είναι ότι αυτού του είδους η προσέγγιση μεταφέρει τους μαθητές σε πραγματικές καταστάσεις της καθημερινής ζωής.

γλώσσες (Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική, Ισπανική, Ρωσική και Δανέζικη) και απευθύνεται σε χρήστες που δε μιλούν καθόλου ή ξέρουν λίγα Ελληνικά, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του Ι.Ε.Λ. Αντίστοιχο είναι και το έργο του Διεθνούς Κέντρου Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών (ΔΙΚΕΜΕΣ) που μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων προάγει τον ελληνικό πολιτισμό σε φοιτητές Πανεπιστημίων της Βόρειας Αμερικής.

Το μεγάλο ενδιαφέρον της Νέας Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας συνδέεται - μεταξύ άλλων- και με την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία χρηματοδοτεί μια σειρά έργων υποδομής και ενισχύει την κινητικότητα των φοιτητών μέσα από τα Προγράμματα *Lingua*, *Erasmus*, *Socrates*, *Comenius* κ.α. Επιπλέον, το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.), τα Υπουργεία Εξωτερικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων μέσω υποτροφιών ενισχύουν οικονομικά άτομα που έρχονται στη χώρα μας για να διδαχθούν την Ελληνική.

Η πατρίδα μας ως μια κατ'εξοχήν φιλόξενη χώρα, προσπαθεί να αγκαλιάσει και να υποδεχτεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους αλλοδαπούς που αποφασίζουν να εγκατασταθούν στην Ελλάδα, ιδιαίτερα τους μετανάστες που αναζητούν ένα καλύτερο μέλλον για τους ίδιους και την οικογένειά τους. Σε μια εποχή που η παγκοσμιοποίηση αποδυναμώνει τις περισσότερες γλώσσες ανάγοντας σε κυρίαρχη την Αγγλική, στον ελληνικό χώρο η εκμάθηση της Νέας Ελληνικής αρχίζει και αποκτά ενδιαφέρον πρωταρχικής σημασίας. Η ελληνική πολιτεία, με τους επίσημους και μη φορείς της δεν ενδιαφέρεται πλέον μόνο για την ομαλή ένταξη των αλλοδαπών σε μια διαφοροποιημένη γλωσσικά και πολιτισμικά κοινωνία αλλά με την ενίσχυση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας επιδιώκει να γίνει αυτή αποτελεσματικότερη. Με τη γνώση της γλώσσας οι εκπαιδευόμενοι θα μπορέσουν να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, την επικοινωνιακή τους ικανότητα, την εξοικείωση με την ιστορία, τον πολιτισμό και τις νέες κοινωνικές συνθήκες, στις οποίες καλούνται να ενταχθούν δημιουργώντας παράλληλα για τον εαυτό τους τη δυνατότητα ίσων ευκαιριών με τους υπόλοιπους Έλληνες πολίτες.

Βιβλιογραφία

- Αντωνοπούλου, Ν., Τσαγγαλίδης, Α. & Μουμτζή, Μ. (επιμ.) 2000. *Για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας: Αρχές, προβλήματα, προοπτικές*. Πρακτικά Διημερίδας: 2-3 Απριλίου 1999. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Αντωνοπούλου, Ν., Τσαγγαλίδης, Α. & Μουμτζή, Μ. 2002. *Οδηγός για τις εξετάσεις πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Βαμβούκας, Μ. & Χατζηδάκη, Α. 2001. *Μάθηση και διδασκαλία της Ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης γλώσσας*. Πρακτικά Συνεδρίου του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο: 6-8 Οκτωβρίου 2000 (2 τόμοι). Αθήνα: Ατραπός.
- Βαρλοκώστα, Σ. & Τριανταφυλλίδου, Α. 2003. *Επίπεδα γλωσσομάθειας στην Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα*. Αθήνα: ΚΕΔΑ.
- Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων - ΙΔΕΚΕ, 2007. *Ενημερωτικός οδηγός για τον μετανάστη. Εκπαιδευτικό πρόγραμμα: Εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης σε εργαζόμενους μετανάστες III*. Αθήνα: Επτάλοφος.
- Γεωργογιάννης, Π. (επιμ.) 1999. *Η Ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: Μια διαπολιτισμική προσέγγιση*. Πρακτικά Α΄ Διεθνούς Συνεδρίου. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών, Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.
- Γεωργογιάννης, Π. (επιμ.) 1999. *Η Ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα: Μια διαπολιτισμική προσέγγιση*. Πρακτικά Β΄ Διεθνούς Συνεδρίου. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών, Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης.
- Δαμανάκης, Μ. (επιμ.) 1997. *Η εκπαίδευση των παλιννοστώντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα: Διαπολιτισμική Προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Δαμανάκης, Μ., Μιχελάκακη, Θ. (επιμ.) 1999. *Ελληνογλώσση εκπαίδευση στο εξωτερικό*. Πρακτικά Πανελληνίου – Πανομογενειακού Συνεδρίου. Ρέθυμνο: 26-28 Ιουνίου 1998. Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.
- Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας, 2009. «Γενικά, Κύκλοι Σπουδών – Εξετάσεις, Εκδηλώσεις». [www έγγραφο] on line στη διεύθυνση <http://www.nglt.uoa.gr/> [πρόσβαση 01/08/2009].
- Ευσταθιάδης, Στ. 1997. *Πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Ευσταθιάδης, Στ., Αντωνοπούλου, Ν., Μανάβη, Δ., Βογιατζίδου, Σ. 2001. *Πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας: Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Κατσιμαλή, Γ. & Καβουκόπουλος, Φ.Α. *Ζητήματα Νεοελληνικής Γλώσσας: Διδακτική προσέγγιση*. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας.
- Κοντός, Π., Ιακώβου, Μ., Μπέλλα, Σ., Μόζερ, Α. & Χειλά – Μαρκοπούλου, Δ. 1998. *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας σε ενηλίκους: Επίπεδο επάρκειας*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Παπαευθυμίου-Λύτρα (συντον.), Κοντός Π., Μόζερ, Α., Μπακάκου Ορφανού, Α. & Χειλά-Μαρκοπούλου, Δ. 1998. *Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως ξένης γλώσσας σε ενήλικους. Επίπεδα 1 και 2: Εισαγωγικό και βασικό*. Αθήνα: Διατμηματικό πρόγραμμα διδασκαλίας της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας.

Πύλη για την ελληνική γλώσσα, 2009. «Εξετάσεις για την πιστοποίηση ελληνομάθειας». [www. έγγραφο] on line στη διεύθυνση <http://www.greek-language.gr/greekLang/certification/index.html> [πρόσβαση 01/08/2009].

Ρεπούσης, Γ.Χ. 2000. *Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Σακελλαρίου, Α. 2000. *Διδακτική της Ελληνικής ως δεύτερης / ξένης γλώσσας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Σελλά-Μάζη, Ε. 2001. *Διγλωσσία και κοινωνία. Η κοινωνιογλωσσική πλευρά της διγλωσσίας. Η ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Προσκήνιο.

Σκούρτου, Ε. (επιμ.) 1997. *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*. Αθήνα: Νήσος.

Τσοπάνογλου, Α.Γ. 1985. *Η επικοινωνιακή προσέγγιση και το ιστορικό υιοθέτησής της στην Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Χαραλαμπίκης, Χρ. 1994. *Γλώσσα και εκπαίδευση: Θέματα διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Γεννάδιος Σχολή.

4 -6 Σεπτεμβρίου 2009

Νυμφαίο Φλώρινας

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τμήμα Νηπιαγωγών
Εργαστήριο Γλώσσας και Προγραμμάτων
Γλωσσικής Διδασκαλίας